

УДК 342.951:004.738.5-053.2
DOI

ПУБЛІЧНЕ АДМІНІСТРУВАННЯ У СФЕРІ ЦИФРОВИХ ПРАВ НЕПОВНОЛІТНІХ: ВИКЛИКИ, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ

Ігнатченко І.Г., Рябченко Я.С.

PUBLIC ADMINISTRATION IN THE SPHERE OF DIGITAL RIGHTS OF MINORS: CHALLENGES, PROBLEMS, AND PROSPECTS

Ihnatchenko I.G., Ryabchenko Y.S.

У статті здійснено комплексний адміністративно-правовий та організаційний аналіз засад публічного адміністрування сфери цифрових прав неповнолітніх в Україні. Дослідження актуалізоване нагальною потребою забезпечення повноцінного захисту прав дитини в умовах тотальної цифровізації суспільних відносин та євроінтеграційних процесів, що вимагає негайного реагування системи публічного адміністрування. Розкрито змістове наповнення цифрових прав дитини відповідно до Конвенції ООН про права дитини, Загального коментаря № 25 та стандартів GDPR.

Підкреслено, що стрімкий розвиток цифрових платформ, соціальних мереж, EdTech-рішень і систем штучного інтелекту (ШІ) генерує нові виклики для публічного адміністрування, посилюючи ризики втручання у приватність дітей через профілювання, непрозору обробку персональних даних та комерційну експлуатацію цифрових слідів неповнолітніх.

Проаналізовано інституційний потенціал та діяльність ключових суб'єктів публічного адміністрування — Кабінету Міністрів України, Міністерства цифрової трансформації, Уповноваженого Верховної Ради з прав людини та майбутнього національного органу із захисту даних. Показано, що ефективність державної політики знижується через наявність системних проблем, зокрема: законодавчі прогалини, брак міжвідомчої координації, недостатність спеціалізованих інститутів та слабкість механізмів державного і громадського контролю за обробкою даних дітей. Додатково проаналізовано підходи Білої книги ШІ ЄС та української Білої книги ШІ, імплементація яких вимагає чітких регуляторних рішень від публічного адміністрування.

Обґрунтовано необхідність комплексного вдосконалення правового поля для формування перспективної моделі публічного адміністрування. Це включає ухвалення спеціального закону про цифрові права дитини, запровадження інституту цифрового омбудсмена, посилення адміністративної відповідальності та модернізацію регуляторних механізмів. Зроблено висновок про те, що досягнення високого рівня захисту прав дітей можливе виключно за умови реалізації окреслених перспектив через міжвідомчу координацію та підвищення цифрової грамотності, що формує стійке підґрунтя культури цифрової відповідальності в суспільстві.

Ключові слова: цифрові права дитини; публічне адміністрування; виклики; проблеми; перспективи; персональні дані; приватність; неповнолітні; цифрова безпека; штучний інтелект; GDPR; EdTech; органи державної влади; цифровий омбудсмен; адміністративне право.

Постановка проблеми. Незважаючи на безпрецедентні можливості для освіти та соціальної взаємодії, які відкриває стрімкий розвиток інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), він одночасно генерує серйозні виклики для публічного адміністрування у сфері забезпечення надійного захисту приватності та персональних даних (ПД) неповнолітніх. До ключових загроз належать комерційна експлуатація цифрових слідів, автоматизоване профілювання, поширення шкідливого контенту та недостатній батьківський контроль. Аналіз інституційного потенціалу виявляє системні проблеми у вітчизняній системі публічного адміністрування, зокрема: законодавчі прогалини, брак міжвідомчої координації між центральними органами (Міністерством соціальної політики, сім'ї та єдності України, Національної соціальної сервісної служби, Державної служби у справах дітей іншими органами) та недостатня інституційна спроможність для реагування на транскордонний характер цифрових загроз. Актуальність дослідження підтверджується необхідністю розроблення ефективних регуляторних рішень, що враховують стандарти GDPR та Білих книг ШІ ЄС і України. Перспективи забезпечення належного захисту ПД та суб'єктивних прав неповнолітніх лежать у площині комплексного вдосконалення правового поля, включаючи ухвалення спеціального закону про цифрові права дитини, запровадження інституту цифрового омбудсмена та посилення адміністративної відповідальності. Лише за умов узгодженого, міжсекторального підходу та належного кадрового й фінансового забезпечення публічне адміністрування зможе гарантувати повноцінний розвиток дітей в умовах цифровізації суспільства.

Стан дослідження Питанням інформаційної безпеки та захисту

персональних даних (ПД) присвячені численні праці як вітчизняних, так і зарубіжних вчених, серед яких Дж. Балкін, В. Богуш, З. Бжезинський, Н. Вінер, Г. Кіссінджер, В. Ліпкан, В. Мунтіян, Г. Почепцов та інші. Окремий напрям досліджень стосується проблем використання ПД, правових наслідків їх обробки та застосування штучного інтелекту (ШІ) в освітньому просторі відповідно до вимог національного законодавства та законодавства ЄС (GDPR, Біла книга ШІ), що розглядалося М. Беловою, Ю. Жорнокуєм, О. Зозулею, В. Ткаченком, О. Яворською та іншими науковцями.

Крім того, проблеми, пов'язані з функціями та принципами адміністративно-правового регулювання в епоху цифрової економіки та його впливу на сферу публічного адміністрування, вивчали такі вчені як М. Бабік, О. Віннік, Т. Єгорова-Луценко, В. Добровольський, А. Краковська.

Незважаючи на значний науковий доробок, в умовах підвищеного інтересу цифрових платформ до персоналізованої інформації, захист цифрової приватності неповнолітніх та ефективність публічного адміністрування у цій сфері залишається не тільки пріоритетом державної політики, а й предметом наукових дискусій, що потребує подальшого глибинного вивчення.

Зокрема, недостатньо дослідженими залишаються такі аспекти, що становлять невирішену частину загальної проблеми: (1) Формування цілісної, стратегічно обґрунтованої моделі публічного адміністрування. (2) Розроблення спеціалізованого та комплексного адміністративно-правового механізму протидії новим викликам цифрового середовища, включаючи профілювання, комерційну експлуатацію цифрових слідів неповнолітніх та зловживання ШІ в EdTech-рішеннях, що вимагає впровадження

жорсткіших регулювань. (3) Обґрунтування інституційних та правових перспектив вдосконалення системи захисту, зокрема, доцільності та функціоналу інституту цифрового омбудсмена та необхідності ухвалення спеціального закону про цифрові права дитини.

Саме тому **мета статті** полягає у: (а) здійсненні глибинного адміністративно-правового та організаційного аналізу засад публічного адміністрування у сфері цифрових прав неповнолітніх в Україні, (б) розкритті його викликів, проблем та перспектив, а також у (в) розробленні науково обґрунтованих пропозицій щодо вдосконалення механізмів захисту суб'єктивних прав дітей на персональні дані (ПД) в умовах цифровізації та воєнного стану.

Для досягнення поставленої мети визначено такі основні цілі: (1) Розкрити генезу наукових поглядів на цінність та захист ПД у цифровому середовищі та визначити теоретичні засади публічного адміністрування у цій сфері. (2) Проаналізувати вплив міжнародних стандартів (Конвенція ООН, Загальний коментар № 25, GDPR) на формування засад публічного адміністрування захисту прав дитини в умовах «алгоритмічного суспільства» та Загальнонаціональної цифрової екосистеми (ЗЦЕ). (3) Ідентифікувати та оцінити чинну нормативно-правову базу та національні стратегії (включно з підходами ШІ) для визначення пріоритетів публічного адміністрування у сфері цифрової безпеки дітей в Україні. (4) Оцінити інституційний потенціал ключових суб'єктів публічного адміністрування в Україні та виявити системні проблеми архітектури захисту та міжвідомчої координації. (5) Обґрунтувати необхідність комплексного вдосконалення правового поля, запропонувавши перспективні шляхи його

реформування та інституціоналізації захисту ПД дітей в умовах цифрової агресії.

Реалізація визначених цілей передбачає виконання таких завдань: (1) Провести системний аналіз нормативно-правової бази, що регулює обіг ПД неповнолітніх у контексті ЗЦЕ, шляхом порівняння українського та міжнародного підходів, що є основою для рішень публічного адміністрування. (2) Здійснити контент-аналіз актуальних наукових досліджень для визначення невирішених частин проблеми та ключових викликів для публічного адміністрування. (3) Проаналізувати вплив транскордонного характеру цифрового простору та умов воєнного стану на ефективність заходів захисту ПД дітей та діяльність органів публічного адміністрування. (4) Сформулювати конкретні пропозиції щодо посилення адміністративної відповідальності за порушення прав неповнолітніх, запровадження інституту цифрового омбудсмена та модернізації механізмів державного і громадського контролю з метою підвищення ефективності публічного адміністрування.

Виклад основного матеріалу. У «Силіконовій долині» поширена приказка: «персональні дані — нафта 21 століття» (або «дані — нова нафта»), автором якої вважають К. Хамбі. Ще у 2006 р. він зазначав: «Дані — це нова нафта. Вони цінні, але якщо не оброблені, то не можуть бути використані. Їх потрібно перетворити, проаналізувати й зробити корисними» [1]. Це актуалізує необхідність формування «цифрової гігієни» дітей із раннього віку [2]. Кожна дитина має розуміти, що, за висловом Дж. Тундерса, подібно до нафти, дані відкривають «колосальні можливості» для тих, хто усвідомлює їхню цінність та вміє їх використовувати. У сучасній цифровій економіці дані стали ключовим ресурсом для

функціонування суспільства й систем публічного адміністрування [3].

Якщо великі дані дійсно є «ною нафтою», то постає питання їхнього «життя» і «смерті» як технологічного, соціального та епістемологічного виклику. Дж. М. Балкін наголошує, що алгоритмічне суспільство ґрунтується на масштабних базах даних, які «можна недорого й легко збирати, узгоджувати та аналізувати». Цифрова доба робить можливим безперервне створення, копіювання та переміщення даних; дедалі більше висловлювань і дій залишають цифрові сліди, які можуть бути зібрані, систематизовані та використані проти особи, особливо дитини [4].

Тезу про небезпеку цифрової відтворюваності влучно формулює Б. Шнайер: «цифрові файли не можна зробити некопійованими, як і воду не можна зробити сухою» [5]. Це підкреслює фундаментальні обмеження технологічних засобів захисту. Навіть за умов сучасних систем охорони персональних даних дітей інформація залишається потенційно вразливою через технічні недоліки, витоки або несанкціоноване копіювання.

Отже, ефективний захист персональних даних дітей не може обмежуватися технічними рішеннями. Він потребує комплексного підходу: правових механізмів, організаційних заходів, розвитку цифрової компетентності дітей і дорослих, а також інтеграції цих інструментів у систему публічного адміністрування. Реалістичне усвідомлення того, що абсолютна недоступність цифрової інформації неможлива, спонукає до формування стратегій, спрямованих на мінімізацію ризиків.

У цифрову епоху персональні дані стали стратегічним ресурсом, а кожна дитина — елементом цифрової економіки та інформаційного простору. Поняття

«загальнонаціональна цифрова екосистема» (автором якої є Н. Карр) [6] не має нормативного визначення в Україні, але активно використовується у стратегіях цифрової трансформації КМУ та Мінцифри [7; 8] і міжнародних організацій (OECD, World Bank, UNDP, ITU).

У цьому дослідженні ЗЦЕ трактується як соціотехнічна система, що включає: (1) цифрову інфраструктуру; (2) нормативно-правове поле (зокрема захист ПД неповнолітніх); (3) інституційну структуру (державні органи та регулятори); (4) цифрових користувачів, включно з неповнолітніми.

Через механізми публічного адміністрування ЗЦЕ формує основу державної політики щодо обробки ПД неповнолітніх, регулювання платформ (особливо EdTech), впровадження *privacy by design* та цифрової інклюзивності. Цифрові технології розширюють можливості дітей, але створюють ризики для приватності.

Основними рівнями ЗЦЕ є такі: (а) технічний — безпечні платформи, шифрування, оновлення; (б) освітній — критичне мислення неповнолітніх, відповідальне ставлення до даних; (в) правовий/організаційний — норми захисту ПД неповнолітніх, нагляд, моніторинг.

Ключовими компонентами ЗЦЕ виступають: (1) Цифровий контроль — правові, технологічні та педагогічні інструменти моніторингу потоків даних (держави, платформ, шкіл, батьків) із дотриманням приватності. (2) Цифрова безпека — заходи для запобігання доступу, витоку та модифікації ПД неповнолітніх.

Основними суб'єктами ЗЦЕ в системі публічного адміністрування є:

(1) Цифрова держава (Формує політику, інфраструктуру та норми): (а) вікові пороги згоди (GDPR — 16; COPPA — 13); (б) криміналізація кіберзлочинів проти дітей та

неповнолітніх; (в) захист державних платформ («Дія», електронні щоденники); (г) кіберінциденти. (2) Цифровий бізнес (включає модерацію, батьківський контроль, політики конфіденційності, шифрування). (3) Цифрові громадяни (Батьки, педагоги, діти: цифрова гігієна, критичне мислення, безпечні паролі, розпізнавання шахрайства).

На глобальному рівні основні підходи до захисту дітей у цифровому середовищі визначені в низці міжнародних актів: (1) Ст. 12 Загальної декларації прав людини проголошує заборону безпідставного втручання в особисте й сімейне життя та гарантує право на правовий захист від таких посягань [9]. В Україні це положення відтворено у Законі «Про захист персональних даних» [10]. У «Політичних вказівках щодо ІІІ для дітей» (UNICEF, 2021 р.) підкреслено, що захист дітей є спільною відповідальністю держави, бізнесу, батьків та інших стейкхолдерів, а цифрове середовище має містити вбудовані алгоритми безпеки, які розширюють права дитини та забезпечують умови для розвитку [11]. (2) Конвенція ООН про права дитини визнає дітей особливо вразливою групою та гарантує їм право на приватність, захист від експлуатації, свободу висловлювань і участь у суспільному житті [12]. (3) Загальний коментар № 25 (2021 р.) розширює застосування цих прав на цифрове середовище, підкреслюючи принцип «зростаючих можливостей» дитини [13]. Документ вимагає, щоб онлайн-платформи та постачальники цифрових послуг забезпечували недопущення порушення приватності, незаконного збору чи обробки даних неповнолітніх, а всі процеси здійснювалися за принципами законності, мінімізації даних, прозорості та захисту від несанкціонованого доступу. (4) GDPR (2016 р.) встановлює єдині стандарти захисту персональних даних у ЄС [14]. Ст. 8 регулює обробку даних дітей, визначаючи: (а) дитина

— особа до 16 років (країни можуть знизити до 13); (б) для онлайн-сервісів, орієнтованих на дітей, потрібна перевірена згода батьків; (в) інформація про конфіденційність має бути зрозумілою для дітей; (г) обробка даних неповнолітніх є ризиковішою та потребує посиленого захисту (шифрування, обмеження зберігання тощо).

Узагальнення цих документів свідчить, що цифрові дані створюють значні соціально-економічні можливості, але потребують збалансованої державної політики, спрямованої на мінімізацію ризиків. Основними принципами такої політики є: (а) людиноцентризм (Human-Centricity); (б) інклюзивність (Inclusivity); (в) підзвітність (Accountability); (г) прозорість (Transparency); (г) надійність (Robustness); (д) конфіденційність та безпека (Privacy & Security).

У контексті розвитку загальнонаціональної цифрової екосистеми актуальними є: визначення принципів цифрового регулювання; установлення органів «цифрової безпеки»; правове забезпечення розвитку цифрової інфраструктури; регламентація обігу даних; встановлення правил функціонування цифрових сервісів. Ці питання пов'язані зі створенням стабільної системи публічного адміністрування цифровою екосистемою (good administration), здатної швидко реагувати на технологічні зміни. Отже, міжнародне право формує людиноцентричний фундамент захисту прав дитини у цифровому середовищі. Воно вимагає прозорості, підзвітності та вбудованих механізмів безпеки, що становлять обов'язкові рамки для держав у формуванні ефективних національних стратегій цифрової безпеки та захисту персональних даних дітей.

Ст. 32 Конституції України гарантує право на невтручання в особисте і сімейне

життя [15]. В Україні немає окремого закону про цифрові персональні дані дітей, але чинні акти забезпечують певні гарантії

Закон «Про захист персональних даних» визначає принципи обробки ПД, у тому числі дітей, але без спеціальних норм щодо неповнолітніх [10]. «Про охорону дитинства» гарантує захист від насильства, експлуатації та право на приватне життя (ст.10) [16]. «Про освіту» містить положення про цифрову безпеку учнів [17]. «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України» та «Про електронні довірчі послуги» встановлюють вимоги щодо захисту ПД [18; 19]. КУпАП та ККУ передбачають адміністративну і кримінальну відповідальність за порушення приватності й поширення дитячої порнографії [20; 21].

Цифрові права дітей частково відображені у Цифровій стратегії України на 2021–2030 рр. [7] та Нацстратегії захисту дітей у цифровому середовищі на 2021–2026 рр. [8]. Перша обмежено висвітлює безпеку ПД дітей, друга зосереджується на безпечному онлайн-середовищі та міжсекторальній взаємодії.

Отже, відсутність спеціального закону потребує ухвалення нормативного акта, узгодженого з GDPR та Європейським AI Act.

Міжнародні організації (ООН, Рада Європи, ЄС) наголошують на людиноцентричному розвитку ШІ, де цифрові рішення служать людині, а не заміняють її автономію.

На рівні ЄС ключовим документом є Біла книга ШІ (White Paper, 2020). Діти визначені як особливо вразлива група, і встановлено такі принципи захисту: обмеження автоматизованого профайлінгу, заборона маніпулятивних алгоритмів, прозорість алгоритмів, пріоритет людиноцентричного підходу у освіті, медицині та розвагах [22].

В Україні схожі принципи впроваджуються через Білу книгу ШІ (2023)

[23] та рекомендації Мінцифри: (1) Освіта (2024) [24]: конфіденційність і безпека ПД, інформування батьків та учнів, вікові обмеження (ChatGPT 13–18 років — з батьківською згодою), внутрішні політики закладів, перевірка політик конфіденційності. (2) Захист ПД [25]: підвищена вразливість дітей, необхідність згоди батьків, прозорість обробки даних, відповідальність за порушення, політики конфіденційності, освіта та співпраця з органами влади.

Система органів державної влади, що забезпечує захист цифрових прав неповнолітніх, у тому числі персональних даних, є багаторівневою та включає загальні й спеціалізовані інституції: (1) Уповноважений ВРУ з прав людини; (2) Національна поліція України; (3) Міністерство освіти і науки України; (4) Міністерство цифрової трансформації України; (5) Міністерство соціальної політики України та Державна служба у справах дітей; (6) служби у справах дітей обласних, Київської та Севастопольської міських (військових) адміністрацій; (7) служби у справах дітей місцевого самоврядування.

Функції ключових органів:

(1) Уповноважений ВРУ з прав людини (Омбудсмен) — парламентський контроль за дотриманням прав людини, розгляд звернень щодо порушень у сфері ПД, перевірки та рекомендації; **(2) Нацполіція** — досудове розслідування злочинів, пов'язаних із незаконною обробкою ПД, зокрема дітей; **(3) МОН** — впровадження цифрової грамотності, освітніх програм з приватності, кібербезпеки та етичного використання технологій; **(4) Мінцифра** — державна політика цифровізації, ШІ та кіберзахисту, розробка рекомендацій щодо безпечного використання ПД **(5) Мінсоцполітики та Держслужба у справах дітей** — координація політики захисту прав дитини, включно з інформаційною безпекою. 6–7. **Місцеві**

служби у справах дітей — ведення обліку дітей, взаємодія з іншими органами, розробка соціальних планів, забезпечення конфіденційності ПД та доступу до них.

Попри розгалужену систему, в Україні відсутній єдиний спеціалізований орган, що зосереджував би діяльність на захисті цифрових прав дітей. Відсутність чіткої вертикалі підпорядкованості ускладнює координацію між центральними та місцевими органами [26, р. 5.1., с. 104].

У зв'язку з цим необхідно створити інститут **Уповноваженого з питань захисту персональних даних дітей (Цифрового омбудсмена)** — незалежний орган для моніторингу обробки ПД, реагування на порушення та координації міжвідомчої взаємодії. Такий підхід відповідає європейським стандартам AI act ЄС та Білій книзі з розвитку ШІ в Україні, акцентуючи на людиноцентричності, етичності та прозорості.

Створення цього органу посилить державну систему захисту прав дітей, підвищить ефективність реагування на цифрові загрози та сприятиме утвердженню гуманістичних і правових засад цифрової державності.

В умовах триваючої агресії РФ проти України особливо актуальним стає захист прав дітей на тимчасово окупованих територіях. Окупаційна влада вдається до примусових депортацій, мілітаризації та ідеологічного «перевиховання» дітей, що загрожує їхній національній самосвідомості. За даними Національного порталу «Діти війни», з 22 лютого 2022 р. по 24 жовтня 2025 р. державним структурам спільно з громадськими організаціями та міжнародними партнерами вдалося повернути 1713 дітей з 19 546 депортованих або переміщених.

Примусове переміщення супроводжується незаконним збором,

передачею та використанням персональних даних дітей — біографічної, медичної, освітньої та соціальної інформації, що використовується для контролю та інтеграції у середовище держави-агресора. Це суперечить міжнародному праву, Конвенції Ради Європи 1981 р. та Загальному коментарю № 25 Комітету ООН з прав дитини (2021 р.). В Україні захист ПД врегульовано Законом «Про захист персональних даних» та іншими актами, але у воєнний час цих механізмів недостатньо. Необхідним є створення інституту Уповноваженого з питань захисту персональних прав дітей — незалежного органу публічного адміністрування для моніторингу, реагування та координації державної політики у сфері цифрових прав неповнолітніх. Основні завдання: (1) Контроль дотримання прав дітей і неповнолітніх на приватність у цифровому середовищі; (2) Розробка державних стандартів безпечної обробки ПД у закладах освіти, охорони здоров'я та соцзахисту; (3) Взаємодія з UNICEF, IOM та Радою Європи щодо повернення та реінтеграції депортованих дітей; (4) Формування національної політики цифрової безпеки та просвітницьких програм для батьків, педагогів і представників органів публічного адміністрування.

Висновки. Проблематика публічного адміністрування у сфері захисту цифрових прав неповнолітніх в Україні набуває особливої актуальності в умовах стрімкої цифровізації суспільства та посилення загроз, пов'язаних із використанням персональних даних дітей у цифровому середовищі.

Публічне адміністрування в цій сфері представляє собою цілісну систему організаційних, правових та управлінських заходів, що реалізуються державними органами та уповноваженими інституціями (КМУ, Мінцифри, Уповноважений ВР з прав людини та ін.) з метою забезпечення, захисту

та моніторингу цифрових прав дітей. Воно охоплює, зокрема, право на конфіденційність, безпечне використання інформаційних технологій та захист персональних даних. Функціонування цієї системи в межах Загальнонаціональної цифрової екосистеми (ЗЦЕ) спрямоване на протидію сучасним викликам — таким як автоматизоване профілювання, комерційна експлуатація цифрових слідів та ризики, пов'язані з ІІІ — подолання міжвідомчих проблем координації, а також на постійне вдосконалення шляхом законодавчих реформ та впровадження інституту цифрового омбудсмена. Всі ці заходи здійснюються у повній відповідності до національного законодавства, міжнародних стандартів (GDPR) та принципів людиноцентричного підходу.

Дослідження засвідчило, що захист персональних даних дітей є невід'ємною складовою реалізації їхніх основоположних прав — права на приватність, свободу вираження думки та доступ до інформації, що підтверджує необхідність глибинного адміністративно-правового та організаційного аналізу засад публічного адміністрування.

1. Ідентифіковані виклики та проблеми. Система публічного адміністрування в Україні стикається з низкою системних викликів і внутрішніх проблем, що знижують ефективність захисту персональних даних дітей: (а) Технологічні виклики: стрімкий розвиток цифрових платформ, EdTech-рішень та систем ІІІ створює загрози технологічної експлуатації (комерційне використання цифрових слідів, автоматизоване профілювання та непрозора обробка персональних даних). (2) Виклики агресії: воєнний стан та цифрова агресія підвищують ризик використання даних «Дітей війни» як інструменту інформаційного впливу. (3) Правові проблеми: відсутність вікового критерію для категорії «ПД дитини», недостатнє законодавче регулювання

цифрових прав та обмежена адміністративна відповідальність за порушення прав неповнолітніх. (4) Інституційні проблеми: слабка міжвідомча координація (Мінсоцполітики, Нацсоцслужба та ін.) та відсутність спеціалізованих механізмів, таких як Child Impact Assessment для оцінки впливу технологій на права дітей.

2. Перспективи та рекомендації для реформування. Для підвищення ефективності публічного адміністрування у сфері цифрових прав неповнолітніх необхідний комплексний підхід та системне реформування: (1) Інституціоналізація та адміністрування: (а) створення інституту Цифрового омбудсмена або іншого спеціалізованого органу для моніторингу та захисту цифрових прав; (б) впровадження механізмів Child Impact Assessment; (в) модернізація державного і громадського контролю за обробкою даних у ЗЦЕ. (2) Гармонізація законодавства: (а) ухвалення спеціалізованого закону про цифрові права дітей із впровадженням вікових принципів надання згоди, відповідних норм GDPR; (б) посилення адміністративної відповідальності за порушення персональних даних неповнолітніх. (3) Освіта та формування культури відповідальності: (а) інтеграція цифрової грамотності та цифрової освіти у навчальні програми; (б) розробка етичних стандартів для EdTech-компаній.

Отже, результати дослідження відповідають меті статті — здійсненню комплексного аналізу публічного адміністрування у сфері цифрових прав дітей, визначенню його викликів та проблем, а також формуванню науково обґрунтованих пропозицій щодо вдосконалення механізмів захисту персональних даних дітей. Системне поєднання безпечного доступу до цифрової інфраструктури, правового захисту та якісної цифрової освіти сприяє сталому розвитку суспільства та формує безпечний, людиноцентричний цифровий простір.

Література:

1. Humby, C., Palmer, M. Data Is the New Oil. *ANA Marketing Maestros*. 2006. Nov. 3. URL: https://ana.blogs.com/maestros/2006/11/data_is_the_new.html.
2. Кабінет Міністрів України. Про схвалення Концепції цифрової гігієни дітей дошкільного віку : Розпорядження № 432-р від 02.05.2025 р. *Офіційний вісник України*. 2025. № 41, ст. 2315. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/432-2025-p#Text>.
3. Toonders, J. Data Is the New Oil of the Digital Economy. *Wired*. 2014. July. URL: <https://www.wired.com/insights/2014/07/data-is-the-new-oil-of-the-digital-economy/>.
4. Balkin, J. M. Free Speech in the Algorithmic Society: Big Data, Private Governance, and New School Speech Regulation. *SSRN*. New Haven: Yale Law School, 2018. Public Law Research Paper No. 615. Дата оновлення: 2018. URL: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3038939.
5. Schneier, B. The Futility of Digital Copy Prevention. *Crypto-Gram Newsletter*. 2001. May 15. URL: <http://www.counterpane.com/crypto-gram-0105.html#3> (дата звернення: 25.10.2025).
6. Carr, N. The shallows: What the internet is doing to our brains. New York : W. W. Norton & Company, 2010. URL: <https://wnnorton.com/books/9780393357820>.
7. Кабінет Міністрів України. Про схвалення Стратегії цифрового розвитку інноваційної діяльності України на період до 2030 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2025–2027 роках: Розпорядження № 1351-р від 31.12.2024 р. *Офіційний вісник України*. 2025. № 3, ст. 138. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1351-2024-%D1%80> (дата звернення: 25.10.2025).
8. Міністерство цифрової трансформації України. Національна стратегія з захисту дітей в цифровому середовищі на 2021–2026 роки. 2020. URL: <https://thedigital.gov.ua/documents/legislation/natsionalna-strategiya-zakhistu-ditey-v-tsifrovomu-seredovishchi-na-2021-2026-roki>
9. Організація Об'єднаних Націй. Загальна декларація прав людини : Резолюція Генеральної Асамблеї ООН 217 А (III) від 10.12.1948. URL: <https://www.un.org/en/about-us/universal-declaration-of-human-rights> (дата звернення: 25.10.2025).
10. Верховна Рада України. Про захист персональних даних : Закон України від 01.06.2010 № 2297-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2010. № 34, ст. 481. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text> (дата звернення: 25.10.2025).
11. UNICEF. Policy guidance on AI for children. New York : United Nations Children's Fund (UNICEF), 2021. URL: <https://www.unicef.org/globalinsight/reports/policy-guidance-ai-children>
12. United Nations. Convention on the Rights of the Child : U.N. General Assembly Resolution 44/25 від 20.11.1989. UNICEF, 1989. URL: <https://www.unicef.org/child-rights-convention/convention-text>
13. Committee on the Rights of the Child. General comment No. 25 (2021) on children's rights in relation to the digital environment : U.N. Document No. CRC/C/GC/25 від 02.03.2021. United Nations, 2021. URL: <https://www.ohchr.org/en/documents/general-comments-and-recommendations/general-comment-no-25-2021-childrens-rights-relation>.
14. European Union. Regulation (EU) 2016/679 of the European Parliament and of the Council of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data (General Data Protection Regulation). *Official Journal of the European Union*. 2016. L 119. P. 1–88. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj>.
15. Верховна Рада України. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30, ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>.
16. Верховна Рада України. Про охорону дитинства : Закон України від 26.04.2001 № 2402-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 30, ст. 142. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14>.
17. Верховна Рада України. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2017. № 38–39, ст. 380. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 25.10.2025).

18. Верховна Рада України. Про основні засади забезпечення кібербезпеки України : Закон України від 05.10.2017 № 2163-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2017. № 45, ст. 405. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2163-19>.

19. Верховна Рада України. Про електронні довірчі послуги : Закон України від 05.10.2017 № 2155-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2017. № 45, ст. 403. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19>.

20. Верховна Рада УРСР. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-X (КУпАП). *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1984. № 51, ст. 1122. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.

21. Верховна Рада України. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III (ККУ). *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25–26, ст. 131. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>

22. European Commission. White Paper on Artificial Intelligence – A European approach to excellence and trust : COM(2020) 65 final. Brussels, 2020. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52020DC0065>.

23. Міністерство цифрової трансформації України. Біла книга з питань розвитку штучного інтелекту в Україні. Київ : Мінцифри, 2023. URL: <https://thedigital.gov.ua/projects/ai-white-paper-ukraine>.

24. Міністерство цифрової трансформації України, Міністерство освіти і науки України. Інструктивно-методичні рекомендації щодо запровадження та використання штучного інтелекту в закладах середньої освіти. 2024. 61 с. URL: <https://storage.thedigital.gov.ua/files/f/9f/960585ee1e964dc6f50ed3492f66a9fb.pdf>.

25. EU4DigitalUA, Офіс Омбудсмена, Міністерство цифрової трансформації України. Права людини в епоху штучного інтелекту: виклики і рекомендації. 2024. 44 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/1YLb1X8wCMQi3g8LjPsERa2b58GM1fRS2/view>.

26. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини. Щорічна доповідь про стан додержання та захисту прав і свобод людини і громадянина в Україні у 2024 році. Київ, 2024. URL: <https://www.ombudsman.gov.ua/storage/app/>

[media/uploaded-files/Щорічна_довідка_Уповноваженого_у_2024_році.pdf](#)

References:

1. Humby, C., & Palmer, M. (2006, November 3). Data Is the New Oil. *ANA Marketing Maestros*. URL: https://ana.blogs.com/maestros/2006/11/data_is_the_new.html

2. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2025, May 2). *Rozporiadzhennia No. 432-r, Pro skhvalennia Kontseptsii tsyfrovoy hihiieny ditei doshkilnoho viku* [Resolution No. 432-r, On Approval of the Concept of Digital Hygiene for Preschool Children]. Verkhovna Rada of Ukraine. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/432-2025-p#Text>

3. Toonders, J. (2014, July). Data Is the New Oil of the Digital Economy. *Wired*. URL: <https://www.wired.com/insights/2014/07/data-is-the-new-oil-of-the-digital-economy/>

4. Balkin, J. M. (2018). *Free Speech in the Algorithmic Society: Big Data, Private Governance, and New School Speech Regulation* (Yale Law School, Public Law Research Paper No. 615). SSRN. URL: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3038939

5. Schneier, B. (2001, May 15). The Futility of Digital Copy Prevention. *Crypto-Gram Newsletter*. URL: <http://www.counterpane.com/crypto-gram-0105.html#3>

6. Carr, N. (2010). *The shallows: What the internet is doing to our brains*. W. W. Norton & Company. URL: <https://wnorton.com/books/9780393357820>

7. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2024, December 31). *Rozporiadzhennia No. 1351-r, Pro skhvalennia Stratehii tsyfrovoho rozvytku innovatsiinoi diialnosti Ukrainy na period do 2030 roku ta zatverdzhennia operatsiynoho planu zakhodiv z yii realizatsii u 2025–2027 rokakh* [Resolution No. 1351-r, On Approval of the Strategy for Digital Development of Innovation Activity of Ukraine for the period up to 2030 and approval of the operational plan for its implementation in 2025–2027]. Verkhovna Rada of Ukraine. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1351-2024-%D1%80>

8. Ministry of Digital Transformation of Ukraine. (2020). *Natsionalna stratehiia z zakhystu ditei v tsyfrovomu seredovysch na 2021–2026 roky* [National Strategy for the Protection of Children in the

Digital Environment for 2021–2026]. URL: <https://thedigital.gov.ua/documents/legislation/natsionalna-strategiya-zakhistu-ditey-v-tsifrovomu-seredovishchi-na-2021-2026-roki>

9. United Nations. (1948, December 10). *Universal Declaration of Human Rights* (U.N. General Assembly Resolution 217 A (III)). URL: <https://www.un.org/en/about-us/universal-declaration-of-human-rights>

10. Verkhovna Rada of Ukraine. (2010). *Pro zakhyst personalnykh danykh: Zakon Ukrainy vid 01.06.2010 No. 2297-VI* [On Personal Data Protection: Law of Ukraine No. 2297-VI]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text>

11. UNICEF. Policy guidance on AI for children. New York : United Nations Children's Fund (UNICEF), 2021. URL: <https://www.unicef.org/globalinsight/reports/policy-guidance-ai-children>

12. United Nations. (1989, November 20). *Convention on the Rights of the Child* (U.N. General Assembly Resolution 44/25). UNICEF. URL: <https://www.unicef.org/child-rights-convention/convention-text>

13. Committee on the Rights of the Child. (2021, March 2). *General comment No. 25 (2021) on children's rights in relation to the digital environment* (U.N. Document No. CRC/C/GC/25). United Nations. URL: <https://www.ohchr.org/en/documents/general-comments-and-recommendations/general-comment-no-25-2021-childrens-rights-relation>

14. European Union. (2016). Regulation (EU) 2016/679 of the European Parliament and of the Council of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data (General Data Protection Regulation). *Official Journal of the European Union*, L 119, 1–88. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj>

15. Verkhovna Rada of Ukraine. (1996). *Konstitutsiia Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 28.06.1996 No. 254k/96-VR* [Constitution of Ukraine: Law of Ukraine No. 254k/96-VR]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vp#Text>

16. Verkhovna Rada of Ukraine. (2001). *Pro okhoronu dytynstva: Zakon Ukrainy vid 26.04.2001 No. 2402-III* [On Childhood Protection: Law of Ukraine No. 2402-III]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14>

17. Verkhovna Rada of Ukraine. (2017). *Pro osvitu: Zakon Ukrainy vid 05.09.2017 No. 2145-VIII* [On Education: Law of Ukraine No. 2145-VIII]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>

18. Verkhovna Rada of Ukraine. (2017). *Pro osnovni zasady zabezpechennia kiberbezpeky Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 05.10.2017 No. 2163-VIII* [On the Main Principles of Cybersecurity Assurance in Ukraine: Law of Ukraine No. 2163-VIII]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2163-19>

19. Verkhovna Rada of Ukraine. (2017). *Pro elektronni dovirchi posluhy: Zakon Ukrainy vid 05.10.2017 No. 2155-VIII* [On Electronic Trust Services: Law of Ukraine No. 2155-VIII]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19>

20. Verkhovna Rada of the Ukrainian SSR. (1984). *Kodeks Ukrainy pro administratyvni pravoporushennia (KUAP)* [Code of Ukraine on Administrative Offenses]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>

21. Verkhovna Rada of Ukraine. (2001). *Kryminalnyi kodeks Ukrainy (KKU)* [Criminal Code of Ukraine]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>

22. European Commission. (2020). *White Paper on Artificial Intelligence – A European approach to excellence and trust* (COM(2020) 65 final). URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52020DC0065>

23. Ministry of Digital Transformation of Ukraine. (2023). *Bila knyha z pytan rozvytku shtuchnoho intelektu v Ukraini* [White Paper on the Development of Artificial Intelligence in Ukraine]. Ministry of Digital Transformation of Ukraine. URL: <https://thedigital.gov.ua/projects/ai-white-paper-ukraine>

24. Ministry of Digital Transformation of Ukraine, & Ministry of Education and Science of Ukraine. (2024). *Instruktyvno-metodychni rekomendatsii shchodo zaprovadzhennia ta vykorystannia shtuchnoho intelektu v zakladyakh serednoi osvity* [Instructional and Methodological Recommendations on the Implementation and Use of Artificial Intelligence in Secondary Education Institutions]. URL: <https://storage.thedigital.gov.ua/files/f/9f/960585ee1e964dc6f50ed3492f66a9fb.pdf>

25. EU4DigitalUA, Office of the Ombudsman, & Ministry of Digital Transformation of Ukraine.

(2024). *Prava liudyny v epokhu shtuchnoho intelektu: vyklyky i rekomendatsii* [Human Rights in the Era of Artificial Intelligence: Challenges and Recommendations]. URL: <https://drive.google.com/file/d/1YLb1X8wCMQi3g8LjPsERa2b58GM1fRS2/view>

26. Verkhovna Rada of Ukraine Commissioner for Human Rights. (2024). *Annual report on the state of observance and protection of human and civil rights and freedoms in Ukraine in 2024*. URL: https://www.ombudsman.gov.ua/storage/app/media/uploaded-files/Щорічна_доповідь_Уповноваженого_у_2024_році.pdf

Ihnatchenko I. G., Ryabchenko Y. S. Public Administration in the Sphere of Digital Rights of Minors: Challenges, Problems, and Prospects. – Article.

The article presents a comprehensive administrative-legal and organizational analysis of the principles of public administration in the sphere of digital rights of minors in Ukraine. The research is driven by the urgent need to ensure the full protection of children's rights amidst the total digitalization of social relations and European integration processes, which necessitates an immediate response from the public administration system. The substantive content of children's digital rights, aligned with the UN Convention on the Rights of the Child, General Comment No. 25, and GDPR standards, is disclosed.

It is emphasized that the rapid development of digital platforms, social networks, EdTech solutions, and Artificial Intelligence (AI) systems generates new challenges for public administration, intensifying the risks of privacy infringement among children through profiling, non-transparent processing of personal data, and commercial exploitation of minors' digital footprints.

The paper analyzes the institutional potential and activities of key public administration entities—the Cabinet of Ministers of Ukraine, the Ministry of Digital Transformation, the Parliamentary Commissioner for Human Rights, and the future national data protection body. It is shown that the effectiveness of state policy is reduced by systemic

problems, specifically: legislative gaps, lack of inter-agency coordination, insufficient specialized institutions, and weak mechanisms for state and public control over children's data processing. Furthermore, the approaches outlined in the EU White Paper on AI and the Ukrainian AI White Paper are analyzed, the implementation of which requires clear regulatory decisions from public administration.

The necessity of comprehensively improving the legal framework to form a prospective model of public administration is substantiated. This includes the adoption of a special law on children's digital rights, the introduction of the institution of a Digital Ombudsman, the strengthening of administrative liability, and the modernization of regulatory mechanisms. It is concluded that achieving a high level of protection for children's rights is possible exclusively by realizing these outlined prospects through inter-agency coordination and enhancing digital literacy, thereby establishing a sustainable foundation for a culture of digital responsibility in society.

Keywords: digital rights of the child; public administration; challenges; problems; prospects; personal data; privacy; minors; digital security; artificial intelligence; GDPR; EdTech; government agencies; Digital Ombudsman; administrative law.

Авторська довідка:

Ігнатченко І. Г. – кандидатка юридичних наук з адміністративного права, доцентка, доцентка кафедри адміністративного права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1193-7486>

Рябченко Я. С. – кандидатка юридичних наук з адміністративного права, доцентка, доцентка кафедри адміністративного права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3132-3799>

Стаття надійшла до редакції 7 листопада 2025 р.